

Ústav anglického jazyka a didaktiky

Karolina Jiřelová

Posudek vedoucí práce

Pasivizace ditranzitivních sloves „give“ a „buy“
Passivization of ditransitive verbs „give“ and „buy“

Bakalářská práce
Praha, září 2014

Bakalářská práce Karoliny Jiřelové zkoumá anglická ditranzitivní slovesa „give“ a „buy“ z hlediska možnosti jejich pasivizace. Jde o slovesa připouštějící dvojí pasivní konstrukci, neboť podmětem se může stát jak přímý tak nepřímý předmět. Obě slovesa jsou považována za typická ditranzitivní slovesa, která se ovšem liší svým syntaktickým chováním. Zatímco v aktivu nepřímý předmět slovesa „give“ alternuje s předložkou „to“ (př. to give sb sth / to give sth to sb), nepřímý předmět slovesa „buy“ alternuje s předložkou „for“ (př. to buy sb sth / to buy sth for sb). Obecně se uvádí, že slovesa alternující s předložkovým předmětem s předložkou „to“ (tj. mající roli skutečného recipienta) připouštějí pasivizaci snáze než slovesa alternující s předložkovým předmětem s předložkou „for“ (tj. mající roli zamýšleného recipienta). Jednotlivé gramatiky se liší v posuzování přijatelnosti pasivních konstrukcí, obzvláště u slovesa „buy“ se někteří autoři domnívají, že pasivum není vůbec možné. Cílem práce bylo zjistit, které pasivum převažuje u slovesa „give“ a dále, zda „buy“ pasivní konstrukci vůbec připouští, a pokud ano, který typ pasíva převažuje a jaké faktory mají na volbu pasíva vliv. Autorka vycházela z předpokladu, že volba prvního nebo druhého pasíva souvisí jak se sémantikou nepřímého předmětu (zda jde o skutečného nebo zamýšleného recipienta), tak s aktuálním členěním větným, neboť volba podmětu pasivní konstrukce ditranzitivních sloves souvisí s rozložením výpovědní dynamičnosti ve větě, tj. podmětem se stává předmět s nižším stupněm výpovědní dynamičnosti (tématický podmět). Cílem bylo tuto hypotézu ověřit a zjistit, zda se v pozici podmětu může objevit i rematický podmět.

V analytické části autorka analyzuje 50 příkladů slovesa „give“ a 50 příkladů sloves „buy“ doplněných jak pasivním podmětem, tak pasivním předmětem. Již při excerpci se však ukázalo, že shromáždění požadovaného materiálu nebude snadné, neboť v celém Britském národním korpusu (BNC) nebylo registrováno dostatek příkladů „buy“ s pasivním podmětem i pasivním předmětem (v celé řadě případů je totiž nepřímý předmět vynechán). Proto musely být příklady doplněny z korpusu COCA. Excerpce tak ukázala, že se „give“ jako centrální ditranzitivní sloveso vyskytuje v pasivním vzorci s oběma vyjádřenými aktanty (recipientem i patientem) daleko častěji než sloveso „buy“.

V analytické části autorka zachovává stejný postup u obou sloves. U slovesa „give“ práce přesvědčivě ukázala jednoznačnou převahu prvního pasíva (78%), což odpovídá popisu v gramatikách. Velmi zajímavé zjištění však přinesla analýza slovesa „buy“, u kterého naopak jednoznačně převládá oproti prvotnímu předpokladu (a popisu ve stávajících gramatikách) druhé pasivum (80%). Tento zajímavý fakt autorka připisuje sémantice nepřímého předmětu, neboť přítomnost předložky u druhého pasíva (sth is bought for sb) implikuje nedokončený transfer, což je v souladu se sémantikou nepřímého předmětu slovesa „buy“, které má na rozdíl od slovesa „give“ roli zamýšleného (a nikoliv skutečného) recipienta. V rámci analýzy

---

Ústav anglického jazyka a didaktiky

autorka nezůstává u prostého popisu distribuce prvního a druhého pasíva, ale zaměřuje se na kontextovou zapojenost / nezapojenost slovesných komplementů. To znamená, že se autorka musela vypořádat s poměrně obtížnou problematikou aktuálního členění větneho. Vzhledem k tomu, že tématu AČV je v rámci bakalářského studia věnována pozornost jen okrajově, autorka se musela s tématem obeznámit na základě samostudia. Analýza potvrdila, že kromě sémantiky nepřímého předmětu volbu pasíva ve většině případů ovlivňují faktory „end-focus“ (podmětem se stává předmět s nižší výpovědní dynamičností) a „end-weight“. Překvapivým zjištěním nicméně bylo, že v několika případech (6 případů „give“, 2 případy „buy“) je postverbální nepřímý předmět tematický a naopak rematický je podmět. Toto dokazuje, že i ditranzitivní slovesa v pasivu disponují k prezentační funkci.

Dalším sledovaným rysem bylo vyjádření konatele, tj. *by-agenta*, přičemž bylo potvrzeno, že v převážné většině případů je konatel nevyjádřen, což je v souladu se základní funkcí pasíva. I zde analýza poukázala na rozdílné chování obou sloves. Bylo zjištěno, že konatel je častěji vyjádřen u slovesa „buy“ (v 10 případech), zatímco u slovesa „give“ se vyskytly pouze 2 případy. Ve všech případech byl konatel kontextově nezávislý, a tedy složkou rématu, proto bylo vyjádření konatele relevantním rysem.

Závěr: Karolina Jiřelová si při zpracování teoretické části i během analýzy počínala velmi pečlivě, shromáždila celou řadu zajímavých studií, jejichž celkový počet přesahuje obvyklý rozsah literatury v bakalářské práci. Studie přinesla několik nových poznatků týkajících se pasivizace ditranzitivních sloves. K obhajobě ji proto doporučuji a předběžně hodnotím jako *výbornou*.

PhDr. Gabriela Brůhová, Ph.D.

V Praze 28.8..2014